



Proiect cofinanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară 5: „ Dezvoltare locala plasata sub responsabilitatea comunitatii”
Titlu proiect: „ Masuri integrate de combaterea a marginalizarii si excluziunii sociale in comuna
Desa”
Cod contract: POCU/827/5/2-140917
Beneficiar: Comuna Desa
Partener: Scoala Gimnaziala Desa

MATERIAL DE INFORMARE

DEZVOLTAREA FIZICA A COPILULUI LA 6-11 ANI



În jurul vârstei de 6-11 ani, în viața copilului se petrece un eveniment cu totul deosebit, acela al intrării în școală. Întreaga sa dezvoltare fizică și psihică va fi influențată de acest nou factor. Învățarea devine tipul fundamental de activitate, solicitând intens intelectul și determinând dezvoltarea unor capacități și strategii de învățare. Paralel cu acest proces, copilul face achiziții importante - deprinderile de scris-citit, care devin condiția și instrumentul însușirii celorlalte achiziții.

Învățarea școlară se deosebește în mod radical de toate actele de învățare de până acum, atât prin conținut cât și prin cadrul și modul de desfășurare. Volumul, calitatea și diversitatea conținuturilor învățării de dincolo de 7 ani, hotărăsc, în societatea contemporană, viitorul fiecăruia, locul lui în comunitatea umană.

De aceea eforturile societatii si ale indivizilor sunt directionate spre reusite si succes spre integrare scolara optima. Acest nou context, scoala, influenteaza puternic întreaga dezvoltare psihica a copilului si-i da un relief specific.

Este important sa relevam dominantele, în profilul de dezvoltare a scolarului mic pentru a putea diferentia acest stadiu de cele anterioare si a reusi sa înțelegem mai bine locul si contributia sa la dezvoltarea de ansamblu a fiintei umane. Iata care sunt aceste dominante:

- . învățarea scolara devine organizatorul principal al procesului de dezvoltare psihica si exercita influente hotărâtoare pentru toate transformarile din cursul acestui stadiu;

- . se stabilesc raporturi mai obiective cu lumea, scoala integrându-l pe copil în aria inteligibilului, rationalului, rigorilor cunoasterii;

- . se formeaza deprinderile de baza pentru scris-citit si socotit care-i asigura accesul la continuturi din ce în ce mai ample de învățare;

- . creste caracterul voluntar si constient al tuturor manifestarilor psihocomportamentale;

- . se însusesc statutul si rolurile de elev si se adauga noi dimensiuni identitatii de sine;

- . catre sfârșitul stadiului se împlinesc atributele copilariei si se realizeaza un bun echilibru cu ambianta.

● **Regimul de viata si dezvoltarea fizica între 6 si 10 ani.**

Programul zilnic trebuie stabilizat si respectat.

Spre deosebire de stadiul anterior, în programul zilnic al scolarului mic intervin urmatoarele schimbari:

- . programul activitatilor este mult mai stabilizat, adica ora de trezire si cea de culcare trebuie mai mult respectate pentru ca activitatea scolara sa se desfasoare optim

- . timpul petrecut la scoala este mai bine organizat si plin cu activitati care se deosebesc din ce în ce mai mult de cele de la gradinita;

- . dupa întoarcerea acasa copilul trebuie sa realizeze o perioada de învățare independenta care poate fi asistata de parinti dar, nu poate fi substituit de acestia;

- . jocul trebuie sa ramâna în programul zilnic al scolarului mic dar momentul si durata lui sunt dependente de solicitarile scolare.

scolarul mic are nevoie de 10-11 ore de somn noaptea si mai ales stabilizarea si respectarea orei când merge la culcare. Insuficienta somnului genereaza scaderea atentiei, a eficientei memoriei si a performantelor gândirii.



Copilul trebuie sa faca efortul de a se adapta la:

- a) spatiul scolar,
- b) timpurile de activitati si solicitari scolare,
- c) relatia cu un nou adult semnificativ care este învățatoarea,
- d) la grupul de covârșnici cu care se confrunta si se compara pe terenul unei activitati foarte importante cum este învățarea scolară;

Aspectele cele mai importante ale dezvoltarii fizice sunt urmatoarele:

. cresterea în înaltime este usor încetinita între 6 si 7 ani dar apoi ritmul este mai mare si la sfârșitul stadiului înaltimea medie este la baieti de 132 cm iar la fete de 131 cm. Exista însa tendinta ca fetele sa aiba pentru prima data un usor avans fata de baieti;

. cresterea în greutate este relativ constanta si se ajunge, în medie, la 29 kg la baieti si 28 kg la fete;



. osificarile cele mai importante din acest stadiu se petrec în următoarele zone: la nivelul coloanei vertebrale dar curbura lombara este încă instabilă și în pericol de a se deforma dacă școlarii au poziție proastă la scris sau duc greutăți mari; în zona bazinului, la mâini (carpiene și falange); continuarea schimbului dentitiei provizorii. Se întăresc articulațiile și crește rezistența generală a sistemului osos;

. cele mai importante perfecționări ale sistemului muscular sunt la nivelul mâinii, a acelor grupuri musculare implicate în scriere;

. la nivelul sistemului nervos sunt importante următoarele schimburi:

a) crește masa creierului până la 1200-1300 g;

b) din punctul de vedere al structurii neuronilor creierul școlărilor mici este aproape ca al adultului;

c) se dezvoltă în mod deosebit, sub raport funcțional lobii frontali;

d) crește viteza de formare a legăturilor dintre neuroni;

Se dezvoltă și se perfecționează activitatea motorie generală, mai ales autocontrolul. Abilitățile motorii se dezvoltă și ca urmare a exercitiului fizic din orele de educație fizică. Copilul între 6-7 ani/10-11 ani poate învăța orice sport: mersul pe bicicletă, înot, patinaj, handbal etc., cu condiția ca el să fie susținut și stimulat în acest sens.



P. Osterrieth caracterizează astfel finalul acestui stadiu: "Vârsta de 10 ani, cu echilibru, cu bună adaptare, cu calm, dar însufletită și sigură, cu tinuta lipsită de încordare constituie pe drept cuvânt, apogeul copilăriei, momentul de deplină înflorire și deplină integrare, a caracteristicilor copilului mare".

În primii 6-7 ani ai vieții atenția este definită ca expresie a orientării și concentrării activității psihice. În general, copilul de 6-7 ani nu poate fi atent în cadrul unei activități mai mult de 25-30 minute. În momentul intrării în școală, atenția este destul de bine dezvoltată (atenția voluntară este mai puțin conturată). Stabilitatea și

durata atentiei urmeaza sa se dezvolte în urmatorii ani. Educarea atentiei este inclusa în procesul instructiv-educativ prin stimularea interesului copilului pentru activitatile scolare prin dezvoltarea dorintei de a duce la bun sfârșit o activitate si, în general, prin realizarea unei motivatii pozitive fata de întreaga activitate de învățare.

Atentia este conditia necesara a desfasurarii optime a tuturor proceselor informationale si a obtinerii succesului scolar. Ciclul primar exercita câteva influente hotarâtoare pentru dezvoltarea atentiei astfel ca, în acest interval al vietii se obtin cele mai importante perfectionari ale acesteia. Prin urmare:

a) scoala solicita permanent si sistematic atentia copilului dezvoltând-o si modelând-o dupa specificul sarcinilor cognitive;

b) sunt mai bine dezvoltate unele însusiri ale atentiei iar altele sunt formate în acest stadiu;

c) este special antrenata atentia voluntara. Ca urmare a acestor influente progresele atentiei în acest stadiu sunt urmatoarele:

. la intrarea în clasa I concentrarea atentiei poate fi fluctuanta si astfel, copiii pot face greseli chiar când au cunostintele corespunzatoare, dar apoi se obtine gradul necesar de manifestare a acestei însusiri;

. la început atentia copiilor nu este perfect modelata în raport cu fazele activitatilor din clasa si deci nu pot sa se concentreze mai tare în anumite momente si sa se relaxeze în altele asa ca se întâmpla sa le scape unele aspecte importante cum ar fi momentul în care se comunica tema pentru acasa. Învatatoarele cu experienta cunosc aceste aspecte si au bune remedii pentru ele;

. la cei de clasa I se constata o tendinta accentuata catre distragerea atentiei daca intervin fel de fel de zgomote în mediul ambiant (chiar si caderea unui creion) si acesta ar putea influenta prestatia lor scolară, dar dezvoltarea treptata a reglajelor voluntare diminueaza foarte mult acest fenomen;

Cresc: . stabilitatea . gradul de concentrare . distributivitatea . volumul.

. creste stabilitatea atentiei pâna la 45-50 de minute;

. distributivitatea redusa în primele saptamâni de scoala sporeste în urmatorul interval si faciliteaza îndeplinirea sarcinilor si receptionarea mesajelor învățatoarei;

. si volumul atentiei creste în a doua parte a stadiului;

. trebuie sa fie rezolvate cazurile de neatentie cronica ce pot avea fie cauze organice (stare de boala, de convalescenta, de disfunctionalitati hormonale)

sau educationale (existenta unor interese mai puternice decât cele scolare; insuficienta pregătire din punct de vedere motivational a copilului pentru scoala).

Dezvoltarea perceptiilor si a capacitatilor observative între 6 si 10 ani

Perceptiile vizuale sunt modelate de activitate de scris-citit.

Evolutia perceptiilor si a capacitatilor observative este marcata de natura continuturilor de învățare. Perceptiile vizuale sunt puternic implicate în scris-citit si de aceea se remarca prin:

. cresterea sensibilitatii vizuale generale cu 60% fata de prescolar iar a celei diferentiale cu 45%. În aceste conditii perceptiile devin mai clare si mai precise: începând chiar cu vârsta de 6 ani copiii pot stabili rapid simetriile si asimetriile, în imaginile pe care le percep, iar când învățata sa scrie si sa citeasca percep cu finete semnele grafice de dimensiuni mici, diferentele dintre litere, orientarea în spatii mici si se formeaza scheme perceptive pentru litere mici si mari, de mâna si de tipar care asigura viteza corespunzatoare a scris-cititului;

Miscarile oculare în timpul citirii: . fixare . anticipare . regresie . trecere de la un rând la altul

. miscarile oculare cresc în ceea ce priveste viteza până la 1-3 sutimi de secunda si în actul citirii ochii realizeaza urmatoarele tipuri de miscari:

a) de fixare a literelor si silabelor ce se pronunta în acel moment;

b) de anticipare a celor ce vor urma prin functionarea mai buna a câmpului periferic al vederii;

c) de regresie adica de întoarcere la cele deja citite pentru control si întregire a înțeleșurilor;

d) de trecere de la un rând la altul (aceasta trecere este la început realizata prin urmarirea cu degetul a rândului);

. cresc si celelalte categorii de perceptii ce se refera la obiecte, la simboluri matematice, la figuri geometrice etc.

Auzul fonematic este puternic antrenat.

Perceptiile auditive progresaaza mai ales în ce priveste auzul fonematic. Acesta este antrenat sistematic în sarcini precum:

a) identificarea tuturor sunetelor dintr-un cuvânt;

- b) identificarea cuvintelor într-o propoziție;
- c) analiza poziției unui sunet în cuvânt;
- d) despartirea în silabe;
- e) trecerea corectă de la semnele grafice la pronunțarea sunetelor corespunzătoare. Auzul muzical progresează și copiii cântă bine melodiile care li se potrivesc.

Percepțiile tactile devin mai fine, se îmbogățesc și încep să fie antrenate în scriere.

Un progres semnificativ se constată și în ceea ce privește capacitatea de observare în sensul că elevii pot sesiza aspecte noi complexe și mai subtile atunci când privesc obiecte sau fenomene. Dar condiția de bază rămâne conducerea de către învățătoare a activității lor observative din aproape în aproape.

Evoluția reprezentării la școlarul mic

Apar categorii noi de reprezentări legate de învățarea școlară.

Reprezentările școlarelor mici sunt de asemenea influențate de școală și caracteristicile lor principale sunt următoarele:

- sunt mult mai bogate pentru că școala depășește sursa reprezentată de experiența de viață și asigură condiții de formare a unor reprezentări legate de cunoștințele școlare;

- încep să se formeze și reprezentări cu un grad mai mare de generalitate așa cum sunt cele ale figurilor geometrice și relațiilor matematice;

- se formează categorii noi de reprezentări cum sunt cele fonetice și grafice.

- reprezentările dobândesc mai multă mobilitate și pot semnaliza și mișcarea și transformările obiectelor pentru că ele beneficiază de un nou nivel al inteligenței care se atinge în școlaritatea mică. Școala trebuie să acorde atenție specială formării reprezentărilor pentru că acestea continuă să aibă un important rol în activitatea de învățare a elevilor.

Înțelegerea numeroaselor fenomene din natură se realizează prin mijlocirea reprezentărilor. Fenomenele observate și reprezentate devin mijlocul de explicare a unor fenomene mai complicate. Exemplu: dilatarea corpurilor, explicată prin diverse exemple din natură, devine punct de plecare în înțelegerea unor procese geologice - dezintegrarea rocilor sub acțiunea schimbărilor de temperatură.

Reprezentările au un rol foarte important în însușirea noțiunii de număr - în activitatea didactică folosindu-se reprezentări ale obiectelor, persoanelor, cum ar fi betisoare, bile, papusi etc.

În însusirea și înțelegerea științelor naturii, biologie, anatomie, geografie folosirea reprezentărilor ocupa un loc important. Cu alte cuvinte, reprezentările devin tot mai variate și pot fi tratate desprinse de obiecte, ceea ce îi da copilului independența de a opera cu obiecte noi. În procesul învățării, copilul operează frecvent cu scheme și imagini ce facilitează transmiterea unor informații. Pe baza acestora se vor forma simbolurile și conceptele. Văzută în acest fel reprezentarea constituie veriga de legătură între concret și abstract. O dată schema însusită copiii o pot aplica în diverse contexte - ei știu că numărul 24 rămâne neschimbat indiferent dacă el este $10+14$ sau $23+1$.

Aspectele principale ale dezvoltării limbajului între 6 și 10 ani

Evenimentul cel mai important: însusirea scris-cititului

Se poate spune că în cursul acestui stadiu cea mai importantă schimbare în planul limbajului o reprezintă însusirea scris-cititului. În afara implicării percepțiilor vizuale și auditive și a mișcărilor fine și complexe ale mâinii trebuie să subliniem și rolul altor *factori cognitive și noncognitivi*. Dintre cei cognitivi avem în vedere reprezentările fonetice și grafice, memoria, înțelegerea.

Factorii non-cognitivi sunt mai ales: motivația pentru învățarea școlară, stabilitatea afectivă, încrederea în sine, atitudinea celorlalți față de copilul care citește. Progresul în citire se exprimă în caracteristici cum ar fi: corect, cursiv, expresiv.

Însusirea scris-cititului are efecte și asupra celorlalte dimensiuni ale limbajului și anume:

- Cresterea vocabularului pasiv până la 4000-5000 de cuvinte, dublându-se față de al prescolarului, iar al celui activ peste 1000 de cuvinte. Alte progrese se referă la precizarea semnificației cuvintelor și înțelegerea și a sensurilor figurative, rigoare în folosirea corectă a cuvintelor.

Dezvoltarea limbajului este remarcabilă, școala și familia stimulând acest proces. școlarul mic se exprimă mult mai bine, în fraze corecte din punct de vedere gramatical, folosește cuvinte de legătură: „ca”, „pentru că”, „deoarece”.

Dezvoltarea limbajului scris este strâns legată de învățarea și diferențierea fonemelor (aspectul sonor al literei). Dezvoltarea vocabularului este evidentă prin numărul mare de cuvinte folosite - vocabular activ, forma expresivă a limbajului și prin diminuarea numărului de cuvinte pe care nu le rosteste, dar le înțelege.

Dezvoltarea structurilor gramaticale corecte este corelată cu învățarea regulilor gramaticale care sunt identice pentru cele două forme ale limbajului. Tot acum se dezvoltă limbajul interior „pentru sine” (Vîgotski).

Dezvoltarea limbajului are loc odată cu creșterea interesului pentru citit, iar exprimarea se perfecționează în activitățile de dezvoltare a vorbirii libere, de compunere.

Perfectionarea: . vorbirii . citirii . scrierii

- Vorbirea este mai bine reglata prin exigentele privind corectitudinea gramaticala ceruta de scris-citit. Propozitiile si frazele sunt mai bogate si adaptate la situatiile de comunicare: în clasa elevilor li se cere sa se exprime complet, corect si clar, conform modelelor oferite de învatatoare.

- Apar si se dezvolta evident capacitatile de exprimare în scris, cu respectarea normelor gramaticale si ortografice. Acestea au acum forma unor reguli practice cuprinse în tabelele cu ortograme.

- Daca mai exista si se face apel, la timp, la logoped se rezolva toate dificultatile de pronuntie. Dar pot sa apara altele: dislexii (dificultati de citire) si disgrafii (dificultati de scriere). În acest caz este nevoie de logoped.

- Limbajul intern îsi consolideaza rolurile de anticipare si reglare ale celui extern.

Dezvoltarea foarte buna a limbajului asigura o conditie de baza în dezvoltarea tuturor proceselor cognitive.



Gândirea concret-operatorie a scolarului mic

Trecerea la gândirea operatorie

Intrarea copilului în scoala, contactul cu specificul activitatii scolare creeaza conditii noi favorizante pentru dezvoltarea gândirii copilului determinând un proces important în cunoasterea lumii înconjuratoare.

Copilul îsi însuseste pe parcursul acestei perioade un mare volum de cunostinte, dezvoltându-si concomitent modalitati noi de înțelegere. Astfel se dezvolta o serie de calitati ale cunoasterii cum ar fi: observarea atenta, atentia, exprimarea în mod desfasurat a ideilor, imaginatia.

Dezvoltarea gândirii este conditionata si strâns legata de dezvoltarea limbajului, dar si de dezvoltarea experientei cognitive directe - senzatii, perceptii, reprezentari.

Învatarea scris-cititului este considerata deschizatoarea tuturor drumurilor elevului catre informatie si cunoastere.

Toate aceste achizitii fac sa deosebeasca semnificativ elevul de 10-11 ani fata de cel de 6-7 ani prin modul de gândire, exprimare, învățare, limbaj, rezolvare de probleme.

J. Piaget sustine ca între 7-11 ani copilul se afla în perioada operatiilor concrete. Aceasta înseamna ca el începe sa înțeleaga principiile logicii atâta timp cât ele se refera la concretul obiectelor si fenomenelor.

La aceasta vârstă copilul, aplicând regulile acestui tip de gândire, poate sa desprinda trasaturile caracteristici, definitorii ale obiectelor, fenomenelor, persoanelor sau situatiilor. Legat de aceasta caracteristica gândirea copilului scolar capata o calitate noua, **reciprocitatea**.

În aceasta perioada copiii încep sa **clasifice**, sa includa obiectele dupa anumite însusiri esentiale în categorii si clase (baza formarii notiunilor). Includerea în clase mai releva si ideea ca un anumit obiect sau persoana pot apartine cel mult unei clase.

Alta caracteristica a cognitiei scolarului mic o constituie posibilitatea **crearii de serii** - aranjarea în serie a obiectelor în functie de marime, grosime, culoare etc.

Gândirea prezinta în acest stadiu o schimbare fundamentala si anume: se trece de la gândirea preoperatorie a prescolarului la gândirea operatorie. Adica actiunile mentale se desprind de continuturile informationale particulare, se generalizeaza, se transfera cu usurinta la noi continuturi si se automatizeaza transformându-se în operatii. Astfel, scolarul mic, își formeaza si utilizeaza cu succes operatii generale ale gândirii (analiza,

comparatie, clasificare, etc.) dar si cele speciale implicate în însusirea cunostintelor scolare, asa cum sunt operatiile aritmetice.



Operatiile sunt concrete.

A doua caracteristică a gândirii școlarului mic este faptul că ea rămâne legată încă de concret și vorbim astfel de o gândire a operațiilor concrete. Accesul la o operație nouă sau noțiune nouă este condiționat de percepții și reprezentări care oferă informația directă despre obiectele reale și apoi aceasta va fi transformată și prelucrată complex prin operații deja dobândite.

Această gândire care devine operatorie dobândește și reversibilitate, dar este vorba de o formă simplă a acesteia, adică elevii pot aplica de exemplu, o operație de adunare și apoi să facă una de scădere, consolidându-le și verificându-le reciproc. Totodată gândirea școlarului mic își subordonează percepția, nu mai este condusă de aceasta și dobândește caracter rațional: copilul nu se mai mulțumește să facă doar afirmații ci caută argumente

pentru a le susține, este sensibil la erori și contradicții, vrea să controleze felul în care a rezolvat problemele, etc. Unitățile cognitive cu care lucrează gândirea școlarului mic sunt

la început noțiunile empirice dar apoi în școală se însușesc cele științifice elementare.

Gândirea devine cauzală.

Raționamentul care domina în gândirea școlarului este cel inductiv dar care dobândește rigoare. Gândirea școlarului mic devine cauzală adică este aptă să surprindă și să înțeleagă numeroase relații cauzale relativ simple.

Memoria și imaginația - aspecte caracteristice școlarității mici

Domina memoria voluntară și logică.

Se însușesc procedee de memorare.

Strâns legat de dezvoltarea intelectuală și implicate direct în activitatea de învățare sunt memoria, atenția și imaginația. Ele capătă noi dimensiuni la această vârstă. Se cunoaște faptul că elevii cu probleme de concentrare a atenției au dificultăți în activitatea de învățare și mai ales în fixarea și reactualizarea cunoștințelor.

Memoria se referă la fixarea informațiilor școlare, la modul cum elevul recunoaște și reproduce oral sau scris ceea ce a fost memorat. Fixarea, recunoașterea și reproducerea sunt legate direct de nivelul dezvoltării inteligenței la copil. Tot ceea ce se fixează în memorie fără ca elevul să înțeleagă, să descopere cauzalitatea se uită repede - **memoria de scurtă durată**.

Memoria școlarului mic se sprijină pe concret, pe perceptibil. De aceea, folosirea materialului didactic ilustrativ, planșe este foarte indicată. În acest mod se face o fixare concret-senzorială care este fragmentată de detalii ne semnificative (legată de perioada concretului în gândirea elevului mic). Copilul păstrează informațiile care l-au impresionat mai mult. Mai târziu, elevul își va organiza activitatea de memorare selectiv. În opoziție

cu memorarea mecanica, imitativa se dezvolta **caracterul logic al memorarii** - elevul înțelegând ceea ce a memorat. Spre sfârșitul acestei perioade se dezvolta exactitatea, promptitudinea și rapiditatea reproducerii.



Memoria prezintă între 6 și 10 ani următoarele caracteristici:

- crește caracterul activ al memoriei prin faptul că, mai ales elevii de clasă a III-a și a IV-a tind să extragă din materialul de învățat ceea ce este important și își formează câteva procedee mnemonice de bază cum ar fi: scoaterea ideilor principale, alcatuirea planului unei lecturi, formularea cu cuvinte proprii, etc.;

- dominarea progresivă a memoriei voluntare care corespunde mai bine sarcinilor școlare, acestea fiind uneori dificile;

- realizarea unei mai bune legături cu gândirea și creșterea rolului memoriei logice;

- elevii își dau seama că pentru a asigura păstrarea unui material în memorie e nevoie să-l repete, dar la clasă I-a și a II-a învățatoarea trebuie să asigure realizarea acesteia;

- Încep să apară particularități individuale în realizarea memoriei și cele mai des întâlnite sunt referitoare la ușurința memorării la trainicia păstrării și reactualizarea promptă.

Putem afirma că **imaginatia** elevului mic devine mai complexă, mai bogată, se bazează pe termeni și împrejurări din ce în ce mai variate. Creșterea impresionabilității și sensibilității micului școlar contribuie mult la dezvoltarea imaginației reproductivă. El se entuziasmează repede, are o mare admirație pentru faptele eroice și pentru întâmplările neobișnuite, îi place să aibă roluri în care să interpreteze personajele preferate.



Învatarea cititului îi da posibilitatea sa citeasca cu placere basme si povestiri, toate acestea stimulându-i imaginatia si interesul pentru tot ceea ce exista si ar putea exista pe lume. În aceste conditii imaginatia devine instrument al cunoasterii.

Imaginatia reproductiva ajuta învatarea scolara.

În legatura cu manifestarea imaginatiei la scolarul mic, au fost formulate puncte de vedere diferite. Unii autori au considerat ca în acest stadiu se înregistreaza cel putin o stagnare si chiar regres, când au comparat expresivitatea si cromaticitatea desenelor scolarilor mici cu ale prescolarilor. Dar cei mai multi cercetatori au considerat ca imaginatia progresa chiar daca nu apare pe primul loc în dezvoltarea cognitiva a scolarilor mici. Imaginatia reproductiva este antrenata în însusirea multor cunostinte scolare (stiintele naturii, istorie, geografie) si se afla la baza dezvoltarii gustului pentru lectura.



Imaginatia creatoare are rezultate mai valoroase.

Imaginatia creatoare este mai putin expansiva dar beneficiaza de spiritul rigorii promovata de scoala si se poate exprima în rezultate mai valoroase. Activitatile optionale din ciclul primar, mai ales cele cu profil artistic stimuleaza si întretin aceste capacitati si le asigura progresul corespunzator astfel încât sa fie premise satisfacatoare pentru noul nivel pe care îl vor atinge în urmatoarele stadii.

Specificul vietii afective a scolarului mic

Trairile afective sunt mai diferite.

Comparând afectivitatea cu celelalte planuri ale dezvoltării psihice a școlarului mic s-a făcut aprecierea ca aceasta este eclipsată de celelalte (P. Osterrieth) sau ca la această vârstă se trece printr-o perioadă de latență afectivă (autorii de orientare psihanalitică).

Putem deci, considera ca o primă caracteristică a afectivității școlarului mic este evoluția ei discretă, latentă, mai intimă. Emoțiile, dispozițiile, sentimentele copilului sunt mai puțin exteriorizate, atât cele pozitive cât și cele negative. Cu privire la acestea din urmă, se constată că tind să fie mai mult traite în tăcere, copilul însuși punând pe primul plan felul în care răspunde la cerințele școlii. Contactul cu noul mediu-școală și problemele de adaptare intensifică răspunsurile afective și le fac să se succedă uneori cu mare viteză și să se intensifice. Activitatea școlară prin conținuturile și prin sistemul nou de relații pe care îl implică îmbogățește emoțiile și sentimentele copilului.

Creste controlul conduitelor emotional-expresive.

De asemenea, după fazele inițiale de adaptare la noul mediu se constată o creștere a capacităților de autocontrol asupra condițiilor emoțional-expresive. Ei se adaptează astfel, mai bine la cerințele de desfășurare a lecțiilor și reușesc să comunice mai bine unii cu alții. Pot chiar să simuleze cu succes suferința și tristetea mai ales când doresc să ascundă ceva părinților. De mare importanță rămân legăturile afective cu părinții, mai ales acum când copiii se confruntă cu sarcini numeroase și adesea dificile. Dragostea necondiționată a părinților este un important factor de securizare și sprijin pentru a trece peste dificultăți și unele înșurubări.

Motivatia și voința - manifestări specifice școlarului mic

Motivatia pentru învățarea școlară este activă și în progres.

Motivatia școlarului mic este, pe de o parte, o premisă a adaptării bune la școală și pe de altă parte o zonă de progres sprijinit de școală.

Cele mai importante schimbări se petrec în structura motivației pentru școală și anume:

. la intrarea în școală există o motivație extrinsecă dar de semnificație personală pentru învățare, cum ar fi: dorința de a respecta cerințele părinților și a le păstra dragostea, urmarea exemplului fraților mai mari, plăcerea de a fi considerat important, etc. Aceasta se va îmbogăți cu motive extrinseci cu mai mare semnificație cum ar fi: toată lumea trebuie să învețe, școală te ajută să te realizezi ca mamă și tată, în viitor, etc.

. începe să se dezvolte o motivație intrinsecă începând cu amplificarea curiozității epistemice și continuând cu formarea intereselor cognitive tot mai stabile și mai eficiente.

Interese numeroase

La scolarul mic sunt si alte structuri motivationale care sustin celelalte activitati în care acesta se implica, asa cum ar fi:

- . interesul pentru joc ce trebuie satisfacut zilnic;
- . atractia catre grupul de copii;
- . interesul pentru lectura care începe sa se manifeste începând cu clasa a III-a si a IV-a;
- . atractia catre tehnica la baieti;
- . placerea lucrului la calculator;
- . dorinta zilnica de a viziona programe TV pentru copii;
- . alcatuirea de colectii care acum sunt eterogene si putin valoroase, dar le pot cultiva spiritul de ordine si disciplina si sustin relatiile de comunicare dintre ei.

Creste implicarea vointei.

Vointa scolarilor mici exprima noi progrese. Un celebru autor american A. Gesell observa faptul ca acum comportamentele au, în mod constant, rationalitate si premeditare si atunci când copilul își propune sa faca ceva el spune mai întâi "stai sa ma gândesc". Apoi scolarul mic poate din ce în ce mai mult sa-si fixeze scopuri si sa se mobilizeze pentru a le rezolva fara a fi nevoie de stimuli din afara. Aceasta noua capacitate voluntara se realizeaza, mai ales, în planul învatarii si în cel al activitatilor de timp liber. Dezvoltarea a numeroase deprinderi sprijina ducerea la capat a celor propuse si contribuie la cresterea generala a independentei si autonomiei.

Principalele aspecte ale dezvoltarii personalitatii scolarului mic:

Aptitudinile se exprima mai clar în rezultate.

scoala si activitatile specifice ei, vor fi cei mai importanti si mai eficienti factori pentru dezvoltarea personalitatii. Solicitarile sistematice, de durata si exigentele progresive vor structura si mai bine si vor consolida capacitatile si aptitudinile aparute în stadiul anterior si vor forma altele noi. Vor putea sa apara aptitudini pentru domenii noi cum ar fi poezie sau compozitii si pentru matematica si sa se exprime în rezultate notabile la nivelul celor de aceeasi vârsta. În biografiile multor oameni mari, celebri se pot identifica realizari semnificative chiar în clasele primare.

Se dezvolta noi trasaturi caracteriale stimulate de învatarea scolara.

Trasaturile caracteriale formate în stadiul anterior se pot consolida în clasele primare dar scoala dezvolta si altele noi cum ar fi sârguinta, punctualitatea, constiinciozitatea, disciplina, etc. Însusirile individuale de personalitate tind sa se exprime din ce în ce mai mult în comportamente.

Noua faza a dezvoltarii constiintei morale

Constiinta morala a scolarului mic parcurge o faza de trecere catre autonomia morala si acest proces este puternic sustinut de relatiile cu colegii si prietenii în contextul carora copilul dobândește experienta elaborarii, împreuna, de norme, a controlului îndeplinirii lor, a reciprocitatii în fata exigentelor, etc.

Cu privire la aceste aspecte, J. Piaget sublinia: "sentimentele morale, legate la început de o autoritate sacra, dar care fiind exterioara, nu poate sa impuna decât o obedienta relativa, evolueaza în sensul unui respect natural si al unei reciprocitati, ale carei efecte de decentrare sunt mai profunde si mai durabile (J.Piaget, B. Inhelder, 1976, p.107). În ceea ce priveste constiinta de sine, se constata aparitia în acest stadiu, a interesului pentru viata interioara proprie si a tendintei copilului de a-si exprima trairile si comportamentele. Aceste momente sunt de scurta durata si relativ rare, dar ele indica deja o anume directie a dezvoltarii viitoare.

Imaginea de sine se cristalizeaza mai bine.

Imaginea de sine are surse noi de clarificare pe de o parte reprezentate de rezultatul scolar si pe de alta parte de confruntarea si compararea zilnica si în diverse situatii cu cei de aceeasi vârsta. Pot avansa mai ales eul spiritual care se confirma în principal prin prestatia scolară si cel social care se sprijina pe o viata de grup mai larga si mai persistenta în timp. Însusirile individuale ale personalitatii tind sa se reliefeze din ce în ce mai mult în comportamentele acestor scolari.

Prin urmare, confruntarile si chiar conflictele cu egalii sai îl pot face sa se orienteze din când în când spre sine, sa-si puna întrebări, sa fie uneori framântat în legatura cu fiinta sa. Toate acestea vor contribui la dezvoltarea imaginii de sine în cele trei planuri ale ei: eul fizic, cel spiritual si cel social.

Eul fizic al copilului are în fundamentele sale o schema corporala consolidata, identitatea sexuala este deja relativ clarificata, își da seama de asemanarea sa cu cei din familie, dar si de ceea ce îl deosebeste de ceilalti. Nu acorda prea mare atentie eului sau fizic, mai ales la începutul stadiului. Spre sfârșitul acestui ciclu scolar se va orienta mai frecvent spre eul fizic, va tinde sa fie mai îngrijit, sa poarte haine la fel ca ceilalti, sa-si dea seama de unele calitati fizice. Dar nu realizeaza o implicare afectiva prea puternica în acest plan.



Imaginea de sine poate influența autoaprecierile.

Eul spiritual se conturează clar în contextul confruntărilor școlare, a aprecierilor și evaluărilor curente. Elevul începe să înțeleagă relația dintre rezultatele lui și unele capacități pe care le are și poate spune: "sunt mai bun la citire, dar la matematică sunt așa și așa". El este foarte sensibil la evaluările învățătoarei și aprecierile și admirația colegilor. Dacă în toate aceste situații copilul a avut semnale pozitive, își construiește o imagine de sine bună care-l poate susține și în condiții de insucces trecut. Dar dacă și-ar fi format o imagine de sine mai puțin bună, are tendințe de a-și diminua bucuria chiar când ceva îi reușește foarte bine (U.schiopu, E.Verza, 1995, p.188). Însă în cea mai mare parte calitățile pe care și le percepe au drept sursă aprecierile învățătoarei și ale părinților.

Cei buni la învățatură sunt aleși lideri.

Eul social este puternic influențat de viața de grup a școlarului mic, aceasta fiind cu mult mai bogată decât a prescolarului, și de noul său statut de elev care-i schimbă poziția chiar și în cadrul familiei (părinții sunt interesați de activitatea lui școlară și tind să-i respecte drepturile privind spațiul de învățare, respectarea timpului destinat acestei activități)





Cei slabi la învățatura sunt marginalizați.

scolarul mic are conștiința apartenenței la grupul clasă și a locului său între ceilalți, își dă seama dacă este apreciat de colegi sau nu. Cel cu rezultate școlare foarte bune și bune, este preferat de toți, este ales lider, este luat drept model. Cel cu dificultăți școlare este marginalizat, izolat, neluat în seamă. El risca să acumuleze multe insatisfacții, și să-și gasească în altă parte atenția și acceptarea de care are nevoie, și poate astfel, să cadă sub influențe nefaste. Este vorba de grupuri care-l îndeamnă spre furt, vagabondaj, agresivitate nemăsurată etc. De aceea, atenția pe care învățatoarea trebuie să o acorde dezvoltării unei imagini de sine pozitive, reprezintă o importantă contribuție a ei la reușita școlară din acest stadiu și la pregătirea pentru ciclurile următoare și pentru integrarea generală în viață și în societate.

Înainte de intrarea în școală copilul se caracterizează prin instabilitate emoțională, predominând afectelor. Dinamica sentimentelor este legată de creșterea gradelor de conștiință a propriei activități și a relației cu ceilalți. Se dezvoltă propriile dorințe și aspirații. În această perioadă are loc **creșterea sensului moral - afectiv al conduitei generale**, dezvoltarea sentimentelor și stărilor afective legate de relațiile afective impuse de școală și aprecierea socială a acțiunilor lor. Tot în această perioadă se dezvoltă sentimentele intelectuale.

Copilul înțelege și resimte tot ceea ce se întâmplă în familie, conflicte, certuri, despartiri. Sunt semnificative pentru copil relațiile pozitive cu părinții sau, dimpotrivă, atitudinile de renegare, de rejectare a unora din părinți. Relațiile afectuase dintre părinte și copil, cât și relațiile dintre părinți conduc la structurarea pozitivă a personalității. Pentru a alege conduita educațională corectă, adecvată părintele trebuie să își cunoască foarte bine copilul. Această cunoaștere trebuie să țină cont de părerea celorlalți, a învățătorului, a psihologului și medicului. Utile pentru activitatea educațională a părintelui sunt și cunoștințele legate de caracteristicile de vârstă.



Scoala si activitatea de învățare, prin cerințele specifice determina modificari în toate planurile activității psihice a copilului. În această perioadă, la nivelul personalității se structurează trebuințele, interesele și atitudinile. Evoluția personalității se realizează concomitent cu dezvoltarea interrelațiilor sociale și valorificarea noilor experiențe de viață. Dezvoltarea intereselor sociale sunt determinate de viața socială, în general și de viața școlară, în particular. Am văzut că relațiile defectuase dintre părinți și copii au efecte negative (agresivitate, hiperemotivitate, instabilitate, anxietate etc). Toate acestea se rasfrâng negativ la nivelul întregii activități școlare. Armonizarea relațiilor părinte-copil, o viață de familie echilibrată și afectuoasă dezvoltă trăsături de personalitate opuse celor enumerate mai sus: copilul are încredere în forțele proprii, se adaptează ușor vieții școlare și dobândește un real echilibru emoțional. Rolul învățătorului este foarte important. El devine "model" pentru școlar, este cel care îl face să înțeleagă mai repede și mai bine informațiile transmise. Modul în care el apreciază școlarul (corectitudinea, lipsa favoritismului) dezvoltă la copii simțul propriei valori. Dezvoltarea sociabilității școlarului mic se manifestă evident tot în activitatea școlară prin relațiile cu ceilalți copii și se dezvoltă prin **joc**. La acest nivel de vârstă jocul capătă valențe noi. Copiii le plac jocurile cu subiect, cu roluri. Jocul devine mai bine organizat, regulile sunt respectate mai riguros, iar spre finalul acestei perioade sporește caracterul competitiv al acestuia.



Perioada școlarului mic se caracterizează, din punct de vedere social, prin apariția prietenilor, copiii devenind mai puțin dependenți de părinți și mai interesați de colegi, de prieteni.

Prietenia se leaga prin aparitia unor interese si activitati comune. Ei își dezvoltă comportamente asemanatoare, prefera acelasi gen de literatura, se exprima asemanator, au aceleasi pareri despre anumite persoane. Dezvoltarea sociala, spre sfârșitul acestei etape, pregătește terenul pentru cea imediat urmatoare - pubertatea.

Concluzii

Intrarea în școala înseamnă exercitarea unor influențe hotărâtoare ale acestor factori asupra întregii dezvoltări a copilului.

Dezvoltarea percepțiilor și motricității fine la școlarul mic permit însușirea scris-cititului, cea mai importantă achiziție a acestui stadiu.

Limbajul se perfecționează din toate punctele de vedere: îmbogățirea vocabularului, corectitudinea structurilor de comunicare, rezolvarea tuturor problemelor de pronunție, posibilitatea comunicării verbale largi și a celei scrise, în forme mai simple.

Gândirea școlarul mic devine operatorie, este reversibilă și reglată de o logică implicată, folosește raționamente inductive adevărate, devine cauzală pentru relații mai simple.

Atenția școlarul mic este puternic influențată de școala și modelată după tipul sarcinilor de învățare.

Memoria și imaginația își consolidează însușirile și se subordonează învățării școlare.



Afectivitatea școlarul mic progresa astfel: se îmbogățesc trăirile afective, mai ales cele generate de școala, se formează noi sentimente, se manifestă capacități mai crescute de reglare a comportamentelor emotional-expresive.

Se structurează motivația învățării școlare trecându-se de la motive extrinseci simple și personale la cele cu semnificație socială (învățarea este cerută de integrarea în societate, învățarea îți asigură un loc în viață) și se formează motivația intrinsecă (curiozitate epistemică, interes cognitiv).

Personalitatea scolarului mic progresa în sensul consolidării și formării de noi însușiri caracteriale și a cristalizării mai clare a imaginii de sine.

